

Национален институт на правосъдието
“Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието”
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Тълкуване на ЕКПЧ

Канстантин Дзехтиару, старши лектор по Право,
Университета в Съри, Великобритания

гр. Пловдив, 2014 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дневен ред

- Тълкуване на Европейската конвенция за правата на човека
- Свобода на преценката – определение, обхват и критика
- Европейски консенсус
- Еволюционно тълкуване
- Пропорционалност
- Положителни задължения

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Тълкуване на Европейската конвенция за правата на човека

- Виенска конвенция за правото на договорите (1969 г.)
- Член 31. Общо правило на тълкуването
- Член 32. Допълнителни средства за тълкуване
- Член 33. Тълкуване на договори, автентичността на чийто текст е била установена на два или няколко езика
- Особено естество на ЕКПЧ

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Свобода на преценката – определение

„Въпреки че е трудно да бъде определена, свободата на преценката е свързана със предоставената на държавите членки свобода при съблюдаване на Конвенцията“.

О’Донъл

- „В контекста на Европейската конвенция за правата на човека свободата на преценка на държавите може да се определи като свобода на действие; възможност за лавиране или пространство за самостоятелни решения; или степента, до която органите в Страсбург допускат съблюдаване или отклонение от страна на националните законодателни, изпълнителни, административни и правораздавателни органи, преди да приемат, че национална дерогация от Конвенцията или ограничение, или ограничаване на право, гарантирано от Конвенцията, съставлява нарушение на една от материалноправните гаранции на Конвенцията...“ Юров

„Свободата на преценката е ключово понятие за ЕКПЧ и предоставя на държавите право да решават по свое усмотрение особено деликатни въпроси“.

Де Лондрас

- „Понятието за свобода на преценката е правосъден способ, който позволява на съдилищата да ръководят процеса през конкуриращите се съображения и предоставя средство, чрез което адвокатите на държавите и на жалбоподателите могат да предявят своите искания“. Лег

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Свобода на преценката – обхват

- „Важно е обаче, че свободата на преценката не представлява зелена светлина за държавите да правят каквото поискат. Когато се постигне консенсус, особено по деликатни въпроси или въпроси, по отношение на които правото се намира в преходен период, свободата на преценката се стеснява, доколкото вече е неприемливо една държава да действа по начин, който противоречи на правата по конвенцията, прилагани от общата европейска практика“. Де Лондрас

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Свобода на преценката – критика

- Материален аспект на критиката
- Процесуален аспект на критиката

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Handyside срещу Обединеното кралство (1976 г.)

- Основни факти:
- Жалбоподателят е издател
- The Little Red Schoolbook
- Публикувана по-рано в Дания и други европейски страни
- Съдържа глава „Секс“, която включва следните подраздели: Мастурбация, Оргазъм, Полов акт и петинг, Противозачатъчни средства, Мокри сънища, Менструация, Педофили или "стари мръсници", Порнография, Импотентност, Хомосексуалност, Нормално и противоестественно, Научи повече, Заболявания, предавани по полов път, Аборт, Законен и криминален аборт, Запомни, Начини за абортиране, Адреси за помощ и съвети по сексуални въпроси.
- Някои екземпляри от книгата са иззети.
- Жалба: Членове 10, 14, 18 и член 1 от Протокол № 1.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Handyside срещу Обединеното кралство (1976 г.)

- Основни констатации на Съда:
 - ✈ Намеса на държавен орган.
 - ✈ Предвидена в закона.
 - ✈ Дали целта е била легитимна.
 - ✈ Необходима в едно демократично общество за защита на морала.

?

СВОБОДА НА ПРЕЦЕНКАТА

- Член 10, параграф 2 предоставя на Договарящите държави свобода на преценката. Тази свобода се предоставя както на националния законодател, така и органите, сред които правосъдните, които са призвани да тълкуват и прилагат действащото законодателство (точка 48).

Дело Handyside срещу Обединеното кралство (1976 г.)

- Свободата все пак не е неограничена:
- Свободата на преценката на национално ниво върви ръка за ръка с европейски контрол (точка 49).
- Фактори, които оказват влияние върху свободата на преценката по делото Handyside:
 - Естество на правото и неговото значение за демокрацията
 - Член 10 се прилага не само по отношение на „информация“ или „идеи“, които се приемат добре или се считат за безобидни или незначителни, но и по отношение на такива, които накърняват, шокират или създават безпокойство за държавата или някоя група от населението (точка 49).
 - Особености по делото
 - Липса на обща практика (Европейски консенсус)
 - РЕШЕНИЕ: ЛИПСВА НАРУШЕНИЕ

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело S. и Marger срещу Обединеното кралство (2008 г.)

- Основни факти:
- Жалбоподателите са обвинени в извършване на престъпления, но впоследствие са оправдани или обвиненията са оттеглени
- Снети са им пръстови отпечатьци и ДНК проби
- Двамата жалбоподатели са поискали пръстовите им отпечатьци и ДНК пробите да бъдат унищожени, но и в двата случая полицията отказва.
- Жалба: Членове 8 и 14 във връзка с член 8.

Дело S. и Marper срещу Обединеното кралство (2008 г.)

- Основни констатации на Съда

- Намеса на държавен орган

- Държавата твърди, че няма намеса

- Съдът не приема това твърдение по следните съображения:

- Опасения за бъдещо използване на данни

- Запазването на тези данни е намеса, тъй като може да доведе до предоставяне на чувствителна информация, като например етнически произход и др.

- Предвидена в закона

- Легитимна цел

- Необходима в едно демократично общество

- ?
преценката

Свобода на

Дело S. и Marger срещу Обединеното кралство (2008 г.)

- Свобода на преценката. Широтата на границите ѝ зависи от:
 - Естеството на разглежданото право по Конвенцията, неговото значение за индивида
 - Естеството на намесата и преследваната чрез нея цел
 - Европейски консенсус
- Съображения на Съда по това дело:
 - Значение на борбата с престъпността
 - Определяне обхвата на спора: Въпросът е не дали запазването на пръстовите отпечатъци, клетъчните проби и ДНК профилите може по принцип да се счита за обосновано съгласно Конвенцията. Единственият въпрос, който следва да бъде разгледан от Съда, е дали запазването на пръстовите отпечатъци и ДНК данните за жалбоподателите като лица, които са били заподозрени, но не са осъдени за определени престъпления, е било обосновано съгласно член 8, параграф 2 от Конвенцията (точка 106).
 - Европейски консенсус – минимално изискване за тежест – последващо премахване.
 - Бланкетно и безконтролно правомощие да запазва
- РЕШЕНИЕ: НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Европейски консенсус

- Терминология на Съда
 - Европейски консенсус
 - =
 - Общ европейски стандарт
 - =
 - Допирни точки между държавите членки
 - =
 - Европейска тенденция
 - =
- Международен консенсус между договарящите държави – членки на Съвета на Европа
 - =
 - ?

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Европейски консенсус

- Моментът, в който започва животът (Дело *Vo срещу Франция*)
- Евтаназия (*Pretty срещу Обединеното кралство*)
- Наказания (и други) санкции (Дело *Stafford срещу Обединеното кралство*)
- Права на лишените от свобода (Дело *Hirst срещу Обединеното кралство*)
- Осиновяване (Дело *E.B. Срещу Франция*)
- Права на транссексуалните (Дело *Christine Goodwin срещу Обединеното кралство*)
- Права на хомосексуалистите (Дело *Dudgeon срещу Обединеното кралство*)
- Равенство на мъжете и жените в семейството (Дело *Ünal Tekeli срещу Турция*)
- Защита на малцинствата (Дело *Charman срещу Обединеното кралство*)

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Европейски консенсус

- За
- Законосъобразност на съдебните решения
- Последователни мотиви
- Доказателства
- Обосновани и изпълняеми съдебни решения
- Против
- Подкопаване универсалността на човешките права
- Как да бъдат защитени малцинствата?
- Непоследователно прилагане

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело А, В и С срещу Ирландия

- Основни факти:
- Три жени са принудени да отидат в Обединеното кралство, за да абортират.
- А
- Забременява непланирано, като е убедена, че партньорът ѝ е стерилен. В същото време е неомъжена, безработна и живее в бедност. Има четири малки деца. Най-малкото дете е с увреждане, а всички деца са настанени в приемни семейства поради проблеми на майката, която страда от алкохолизъм.
- В
- Втората жалбоподателка забременява непланирано. Тя е взела „таблетка за следващата сутрин“ и е предупредена от двама различни лекари, че съществува значителен риск от извънматочна бременност (състояние, което не може да бъде диагностицирано преди 6-10 седмица на бременността). Решила е категорично да отиде да абортира в Англия, тъй като в този момент от живота си не би могла сама да се грижи за дете.
- С
- Третата жалбоподателка страда от рядка форма на рак и в продължение на три години се подлага на химиотерапия. Когато узнава, че е бременна, се консултира със своя личен лекар, както и с няколко други лекари специалисти. Тя твърди, че не е получила достатъчно информация относно влиянието на бременността върху здравето и живота ѝ, както и влиянието на предходните ѝ тестове за рак върху плода. Затова тя проучва рисковете чрез интернет. Предвид неяснотата относно възможните рисковете, третата жалбоподателка отива в Англия, за да направи аборт.
- Жалби: Членове 2, 3 ,8, 13 и 14

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

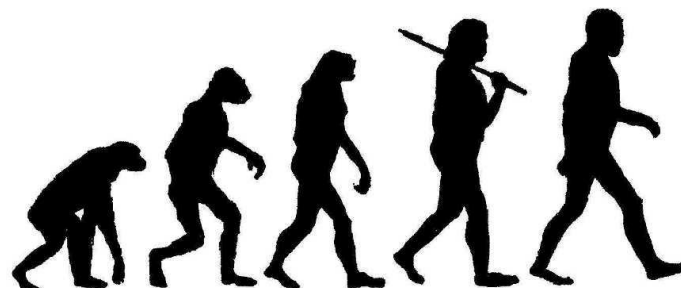
Дело А, В и С срещу Ирландия

- Европейски консенсус по дело А, В и С
- Съществува консенсус между договарящите страни
- НО
- Това не може да стесни свободата на преценката
- ЗАЩОТО
- Липсва консенсус по въпроса кога започва животът.

- Съдиите с особено мнение: Европейски консенсус с/у Вътрешен консенсус.

Еволюционно тълкуване

- Нуждата от еволюция?
- Доктрината за Конвенцията като „жив инструмент“
- Повратният момент
 - Същественият проблем е кога е настъпил моментът за еволюция
 - Европейският консенсус оправдава еволюционното тълкуване (вж. лекция 2)

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Еволюционно тълкуване

Предизвикателствата

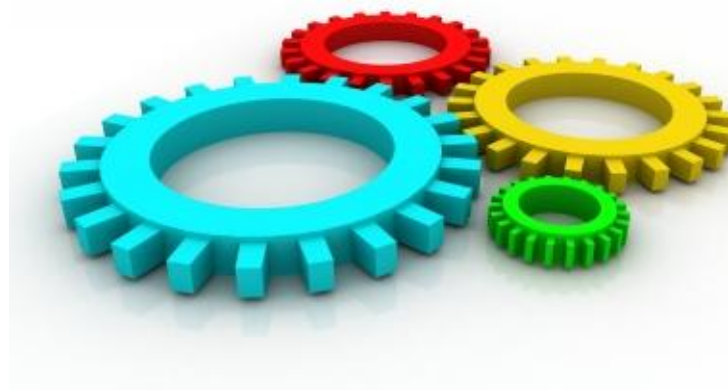
- Нарушаване на правната сигурност и предвидимост?
- Неограничено еволюционно тълкуване?
- Липса на съгласие на държавите
- Средство за неуместен съдебен активизъм
- „Проблемът за противопоставянето на волята на мнозинството“

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Еволюционно тълкуване

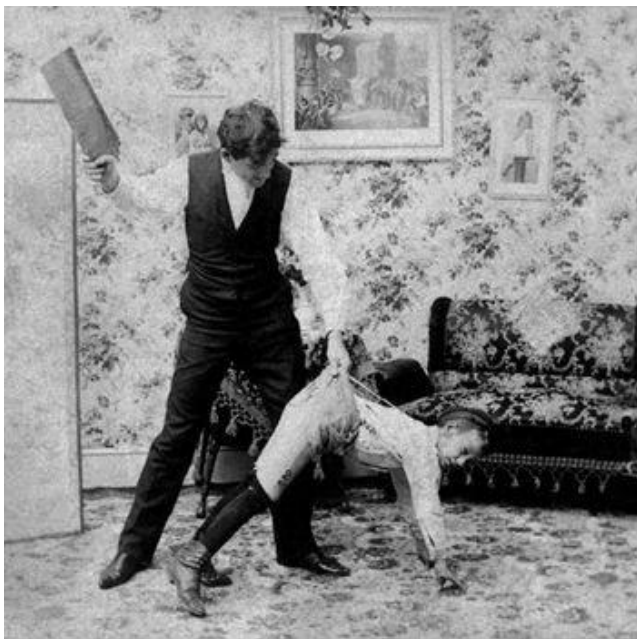
Как се осъществява?

- Непридържане на Съда към негови предходни решения
 - Дело *Christine Goodwin* срещу Обединеното кралство
- Промяна на условията от момента на ратификация
 - Дело *Tyler* срещу Обединеното кралство

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Tyrer срещу Обединеното кралство (1978 г.)

- 0 Жалбоподателят (15-годишен) е осъден за физическо насилие на остров Ман
- 0 Наказание: три удара с пръчка
- 0 Ударите причиняват подуване, без да разкъсват кожата на жалбоподателя, който изпитва болка в продължение на около седмица и половина след това
- 0 Жалба: нарушение на член 3

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Tyrer срещу Обединеното кралство (1978 г.)

Основни констатации на Съда

- Твърденията на правителството:
 - Наложено от съда телесно наказание не оскърбява общественото мнение на острова
 - Наказанието е изпълнено без публичност и без да се оповестява името на нарушителя.
 - Към момента на влизане в сила на Конвенцията това се е считало за приемлив стандарт в Обединеното кралство.
 - Решението на Съда
 - Възможно е това да се дължи на възпиращия ефект на подобно наказание, НО наказанието не губи унижителния си характер единствено защото се приема, че има, или действително има, възпиращ ефект или подпомага контрола на престъпността.
 - Жалбоподателят е бил третиран като обект в рамките на правомощията на органите – съставлява накърняване на човешкото достойнство и физическа цялост
 - Европейската конвенция е жив инструмент, който следва да се тълкува в контекста на съвременните условия + консенсус
- НАРУШЕНИЕ на член 3.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Marckx срещу Белгия (1979 г.)

- Жалбоподателките са самотна майка и нейната дъщеря
- Майката на дете, родено извън брак, трябвало да осинови своето дете
- Докато не бъде осиновено, роденото извън брак дете нямало право да наследява

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Marckx срещу Белгия (1979 г.)

Еволюционно тълкуване (точка 41) във връзка с нарушение на член 14, във връзка с член 8

- Разликата в третирането на „законното“ и „незаконното“ семейство е била обичайна по времето на изготвяне на текста на Конвенцията
 - Но Конвенцията е жив инструмент
 - ЗАЩО Е ТАКА?
 - Вътрешното право на държавите членки се развива
 - Развитие на международното право
- РЕШЕНИЕ: Нарушение на член 14+8

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Пропорционалност

Четири елемента на този критерий:

- Легитимна цел
- Целесъобразност
- Необходимост
- Баланс

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Hirst (No 2) срещу Обединеното кралство (2005 г.)

- Жалбоподателят е осъден за непредумишлено убийство
- Лишен от право да гласува
- Жалба : член 3 от Протокол № 1

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Hirst (No 2) срещу Обединеното кралство (2005 г.)

Легитимна цел:

- Твърдения на правителството:
 - Предотвратяване на престъпления чрез санкциониране поведението на осъдените на лишаване от свобода лица, както и чрез повишаване на гражданската отговорност и зачитането на върховенството на закона
 - Налага допълнително наказание
- Съдът решава:
 - Каквито и съмнения да съществуват относно ефективното постигане на тези цели чрез забрана за гласуване, Съдът не намира основание в обстоятелствата по жалбата за изключване на тези цели като несъстоятелни или несъвместими сами по себе си с гарантираното право по член 3 от Протокол № 1.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Hirst (No 2) срещу Обединеното кралство (2005 г.)

Правителство

- 0 Засегнати са само около 48 000 затворници
- 0 Прилага се само спрямо осъдените на лишаване от свобода
- 0 Законодателният орган и националните съдилища са разгледали въпроса
- 0 Свобода на преценката и липса на консенсус

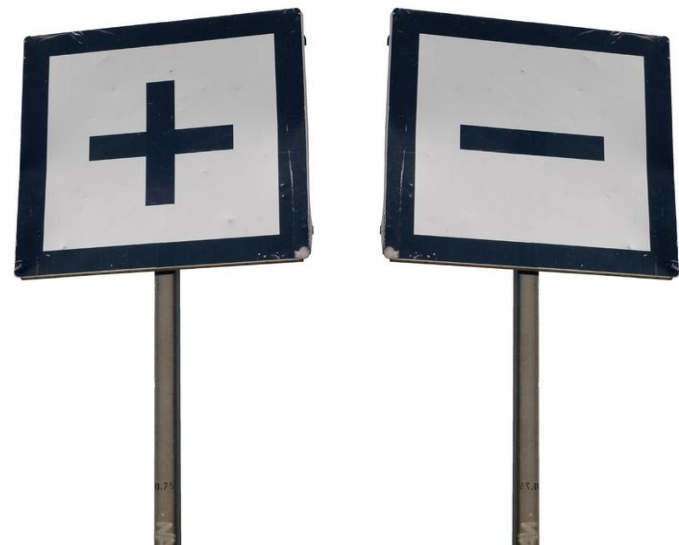
Съд

- 0 Броят им не може да бъде пренебрегнат
- 0 Забраната се отнася до различни престъпления
- 0 Държавата никога не е съпоставяла конкуриращите се интереси
- 0 Широка свобода на преценката, но не всеобхватна

Нарушение на член 3 от Протокол № 1

Положителни задължения

- Държавата следва да предприеме мерки за гарантиране на човешките права
- По делото Marckx е налице положително задължение

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Airey срещу Ирландия (1979 г.)

- Жалбоподателката има нещастен брак
 - Съпругът ѝ е алкохолик и я заплашва, а понякога и подлага на физическо насилие
 - В продължение на 8 години се опитва да обяви брака за недействителен
 - Само върховен съд може да се произнесе с решение за недействителност – развод не съществува
 - Сложна и скъпа процедура
- Жалба: Член 6, 6+14, 8.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Дело Airey срещу Ирландия (1979 г.)

- Право на достъп до съд
- Учение за правата, които са „практически и ефективни“
- ... изпълнението на задължение съгласно Конвенцията понякога изисква някакво положително действие от страна на държавата; при такива обстоятелства държавата не може просто да остане безучастна и „няма място за разграничаване между действия и пропуснати действия“. Задължението за гарантиране на ефективно право на достъп до съдилищата попада в тази категория задължения (точка 25).
- Решение: Нарушение на член 6 и 8.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Въпроси/коментари

БЛАГОДАРЯ!

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.